

EALTA-konferenssista suuntaviivoja kohti kestävämpää kielitaidon arviointia

EALTAn (European Association for Language Testing and Assessment) konferenssi kokosi kielitaidon arviointiin perehtyneet asiantuntijat Helsinkiin keskustelemaan tieteenalan ajankohtaisista aiheista kesäkuussa 2023. Tässä artikkelissa käsittelemme konferenssin aiheista tunteiden roolia arvioinnissa sekä yksi-, kaksi- ja monikielistä arviointia.

Julkaistu: 6. syyskuuta 2023 | Kirjoittaneet: Marita Härmälä, Milla Luodonpää-Manni, Kaisa Hahl & Heli Somero-Mononen

Konferenssin monipuoliset aiheet ja esitykset

EALTAn (European Association for Language Testing and Assessment) järjestyksessä 19. konferenssi pidettiin 13.–17.6.2023 Helsingin yliopistossa. Osallistujia oli yhteensä 190 ja he tulivat 28 maasta. Konferenssin teemana oli kestävä kielitaidon arviointi. Konferenssin keynote-puhujina olivat apulaisprofessori Jamie Schissel (University of North Carolina, USA) ja professori Ari Huhta (Jyväskylän yliopisto).

Kuva 1. Konferenssin osallistujia.

Ennen varsinaisen konferenssin alkua oli kolmipäiväisiä työpajoja, joihin osallistui osa konferenssivieraista. Työpajoja oli kolmesta aiheesta liittyen kielitaidon arviointiasteikkojen kehittämiseen, tilasto-ohjelmien käyttöön kielitaidon arvioinnissa sekä vuorovaikutustaitojen arviointiin. Varsinainen konferenssi kesti kolme päivää perjantaista sunnuntaihin. Konferenssissa oli yhteensä 40 tieteellistä esitystä, joista 35 oli valmiista tutkimuksista ja 15 meneillään olevista tutkimuksista. Lisäksi esillä oli kuusi posteria. Tapahtumassa oli innostunut, utelias ja uutta omaksuva ilmapiiri. Keskustelu tutkimusesityksistä oli vilkasta ja toisten ajatuksia kunnioittavaa. Esitysten laajasta tematiikasta esittelemme tässä yhteydessä yksi-, kaksi- ja monikielistä arviointia sekä tunteiden roolia arvioinnissa.

Tunteiden rooli kielitaidon arvioinnissa

Ensimmäisenä aiheena tässä artikkelissa käsittelemme tunteiden roolia kielitaidon arvioinnissa, joka usein jää vähemmälle huomiolle. Yhdysvaltalainen Dylan Burton (Michigan State University) käsitteli esityksessään tunnetilojen (*affect*) vaikutusta kielitaidon arvioinnissa (Kuva 2). Hän määritteli esityksen aluksi *affect*-termin koetuiksi, ulospäin suuntautuviksi tunnetiloiksi, tunteiksi, orientaatioiksi ja asenteiksi, kuten onnellisuus, surullisuus, itsevarmuus, ahdistus, yhteistyöhalukkuus ja ikävystyminen. Burtonin mukaan tunnetiloista tiedetään aiemman

tutkimuksen perusteella, että ne voivat tarttua ja vaikuttaa harkintakykyyn, kun kyseessä ovat ihmistenväliset mielipiteet ja havainnot. Kielitaidon arvioinnissa tunnetilojen käsitteellistäminen on kuitenkin vielä alkutekijöissään.

Tunnetilat vaikuttavat arviointiin monella tasolla. Ne toimivat osoituksina vuorovaikutus- ja kommunikointikyvystä, esimerkiksi kuinka sitoutunut ja tarkkaavainen arvioitava on ja kuinka itsevarmasti ja empaattisesti hän kommunikoi. Ahdistuneisuuden tiedetään vaikuttavan suoritukseen negatiivisesti, kun taas itsevarmuus, tilanteesta nauttiminen ja sitoutuneisuus vaikuttavat positiivisesti. Burton keskittyi tutkimuksessaan tunnetilojen vaikutukseen testaustilanteessa: Mitä kokelaiden tunnetiloja arvioijat huomioivat eniten? Miten kokelaan tunnetilat vaikuttivat arvioijan näkemukseen kielitaidosta?

Burtonin (2023) tutkimukseen osallistui 20 englanninkielistä kandidaattiopiskelijaa. Aineisto koostui puhenäytteistä, joista annetut pisteet vaihtelivat CEFR-tasoilla A2–C1. Lisäksi tutkimuksessa oli käytössä kymmenen tunnetilakategoriaa, jotka arvioitiin seitsenportaisella asteikolla. Arvioija teki työnsä katsomalla puhenäytevideon (2 min), jota ei voinut pysäyttää tai katsoa uudelleen. Jälkikäteen arvioijaa pyydettiin muistelemaan, mihin hän kiinnitti huomiota kokelaan suoritusta arvioidessaan (stimulated verbal recall). Tutkimuksen tuloksissa arvioijat kommentoivat eniten kokelaan puheen sujuvuutta, sanastoa, ymmärrettävyyttä ja kielioppia, joista kahta ensin mainittua selvästi eniten. Tunnetilojen osalta arvioijat kommentoivat selvästi eniten ahdistuneisuutta ja itsevarmuutta. Seuraavaksi eniten kommentoitiin onnellisuutta, ilmeikkyyttä ja pätevyyttä. Vähiten kommentoitiin interaktiivisuutta. Tämä on huomionarvoista, sillä Suomessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS, 2016) oppilaan vuorovaikutusosaaminen on keskeinen sisältöalue tulkinta- ja tuottamistaitojen ohessa.

Burtonin mukaan arvioijien olisi hyvä tiedostaa kokelaan tunnetilan mahdolliset vaikutukset kielikokeen pisteytykseen. Saako esimerkiksi itsevarmasti käyttäytyvä kokelas paremmat pisteet sujuvuudesta kuin ahdistunut? Burton oli myös huolissaan siitä, miten autismin kirjoon kuuluvat kokelaat arvioidaan. Hän toivoikin arvioijille koulutusta esimerkiksi kulttuurisista tekijöistä, persoonallisuuden piirteistä sekä tietoa autismin kirjosta. Lisäksi arvioijien arviointikäyttäytymiseen liittyvää tutkimusta tarvitaan lisää.

Kuva 2. Dylan Burton pitämässä esitelmäänsä EALTA-konferenssissa.

Yksi-, kaksi- ja monikielinen arviointi

EALTA-konferenssin viimeinen päivä alkoi symposiumilla *Multilingualism, policy, assessment practice, policy and implementation*, jossa käsiteltiin hyvin ajankohtaista teemaa kielitaidon arvioinnissa: yksi-, kaksi- ja monikielistä arviointia. Israelilaiset tutkijat Elana Shohamy (Mount Saint Vincent University) ja Anna Gani (Tel Aviv University) kertoivat ensin Israeliin jo asettuneiden monikielisten oppilaiden sisältöaineiden osaamisen arvioinnista. Oppilas voi valita,

tekeekö hän yksi- vai kaksikielisen kokeen (heprea – venäjä/arabia), jolloin oppilaan kotikieli saadaan integroitua koulussa tapahtuvaan, maan virallisella kielellä annettuun opetukseen. Tämä mahdollisuus parantaa oppimistuloksia.

Seuraavaksi brittiläinen Minna Patel (British Council) kuvasi koulun matematiikan ja luonnontieteiden kokeisiin osallistuvien oppilaiden monikielistä arkitodellisuutta Malesiassa, jossa on 137 paikalliskieltä, mutta koulun opetuskieli on yleensä malaijin kieli. Parantaakseen oppilaiden ja opiskelijoiden englannin kielen taitoa ja rohkeutta käyttää sekä malaijin kieltä että englantia autenttisissa tilanteissa, opetusministeriö aloitti 2000-luvun alussa kielikokeiluhankkeita. Hankkeiden aikana matematiikkaa ja luonnontieteitä sekä opetettiin että testattiin englanniksi. Kokeilu ei kuitenkaan parantanut sisältöaineiden osaamista eikä oppilaiden englannin kielen taitoa, joten hankkeet päätettiin myöhemmin. Kolmas, norjalaisen Cecilie Hamnes Carlsenin (Western Norway University of Applied Sciences), esitys käsitteli maahanmuuttajien yhteiskuntatietämystä mittaavan testin käyttämistä johonkin muuhun tarkoitukseen, kuin mihin se on alun perin suunniteltu. Lisäksi italialaisen Lorenzo Roccan tutkimuksesta esiteltiin työkalua, joilla maahanmuuttajat voitaisiin toivottaa tervetulleiksi monikielisesti.

Kuva 3. Tutkijat Lorenzo Rocca (etänä), Minna Patel, Anna Gani, Elana Shohamy, Cecilie Hamnes Carlsen ja symposiumin vetäjä Barry O’Sullivan.

Erityisesti norjalaisen Carlsenin puheenvuoro on meillä Suomessakin juuri nyt ajankohtainen. Carlsen kuvasi, miten maahanmuuttajien yhteiskunnallista tietämystä käsittelevän testin tulokset ovat Norjassa huonontuneet merkittävästi vuoden 2017 jälkeen, jolloin aiemmin 28 eri kielellä (ja norjaksi) suoritettava testi muutettiin yksikieliseksi (norjankieliseksi). Tällöin testistä tuli selkeästi myös norjan kielen testi, sillä sen hyväksytyt suorittaminen ei riippunut enää vain osallistujan yhteiskunnallisesta osaamisesta vaan myös hänen kieli- ja lukutaidostaan (Carlsen & Rocca, 2021). Hyvänä asiana Carlsen piti kuitenkin sitä, että yhteiskunnallisen tietämyksen kurssit on edelleen mahdollista käydä useilla eri kielillä, ja että ne tulee käydä vuoden sisällä maahantulosta. Tämä olisi tärkeää huomioida myös meillä nyt, kun monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestäminen tulee kuntien velvollisuudeksi vuoden 2025 alussa uudistetun kotoutumislain myötä (<https://kotoutuminen.fi/-/tyo-ja-elinkeinoministerio-keraa-tietoa-monikielisen-yhteiskuntaorientaation-toteutustavoista> (<https://kotoutuminen.fi/-/tyo-ja-elinkeinoministerio-keraa-tietoa-monikielisen-yhteiskuntaorientaation-toteutustavoista>)). Kansalaisuustesti on myös kirjattu hallitusohjelmaan 2023 (Valtioneuvosto, 2023), joten nyt joudutaan miettimään, miten siihen liittyvää osaamista Suomessa arvioidaan.

EALTA:n seuraava konferenssi

EALTA-konferenssin muita aiheita pääsee kurkistamaan konferenssisivuilta:

<https://www.helsinki.fi/en/conferences/ealta-conference-2023>

(<https://www.helsinki.fi/en/conferences/ealta-conference-2023>). Konferenssissa oli esityksiä esimerkiksi arvioijan identiteetin kehittymisestä, automaattisesta puheen arvioinnista, sukupuolten välisistä eroista kielten arvioinnista sekä erilaisten digitaalisten ohjelmien käytöstä kielitaidon arvioinnissa. EALTA:n seuraava, 20. konferenssi järjestetään vuonna 2024 Belfastissa Pohjois-Irlannissa.

Marita Härmälä työskentelee johtavana arviointiasiantuntijana Karvissa (Kansallisessa koulutuksen arviointikeskuksessa). Milla Luodonpää-Manni ja Kaisa Hahl ovat kielididaktiikan yliopistonlehtoreita Helsingin yliopistossa. Heli Somero-Mononen on kieltenopettajaopiskelija Helsingin yliopistossa.

Lähteet

Burton, J. D. (2023). *The role of nonverbal behavior and affect on ratings of second language proficiency* (Publication No. 30631966) [Doctoral dissertation, Michigan State University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.

Carlsen, C. H., & Rocca, L. (2021). Language Test Misuse. *Language Assessment Quarterly*, 18(5), 477–491. <https://doi.org/10.1080/15434303.2021.1947288> (<https://doi.org/10.1080/15434303.2021.1947288>)

POPS. (2026). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Opetushallitus.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

(https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf)

Valtioneuvosto. (2023). Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>)

Artikkeliin viittaaminen

Härmälä, M., Luodonpää-Manni, M., Hahl, K. & Somero-Mononen, H. (2023). EALTA-konferenssista suuntaviivoja kohti kestävämpää kielitaidon arviointia. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(4). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2023/ealta-konferenssista-suuntaviivoja-kohti-kestavampaa-kielitaidon-arviointia> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2023/ealta-konferenssista-suuntaviivoja-kohti-kestavampaa-kielitaidon-arviointia>)